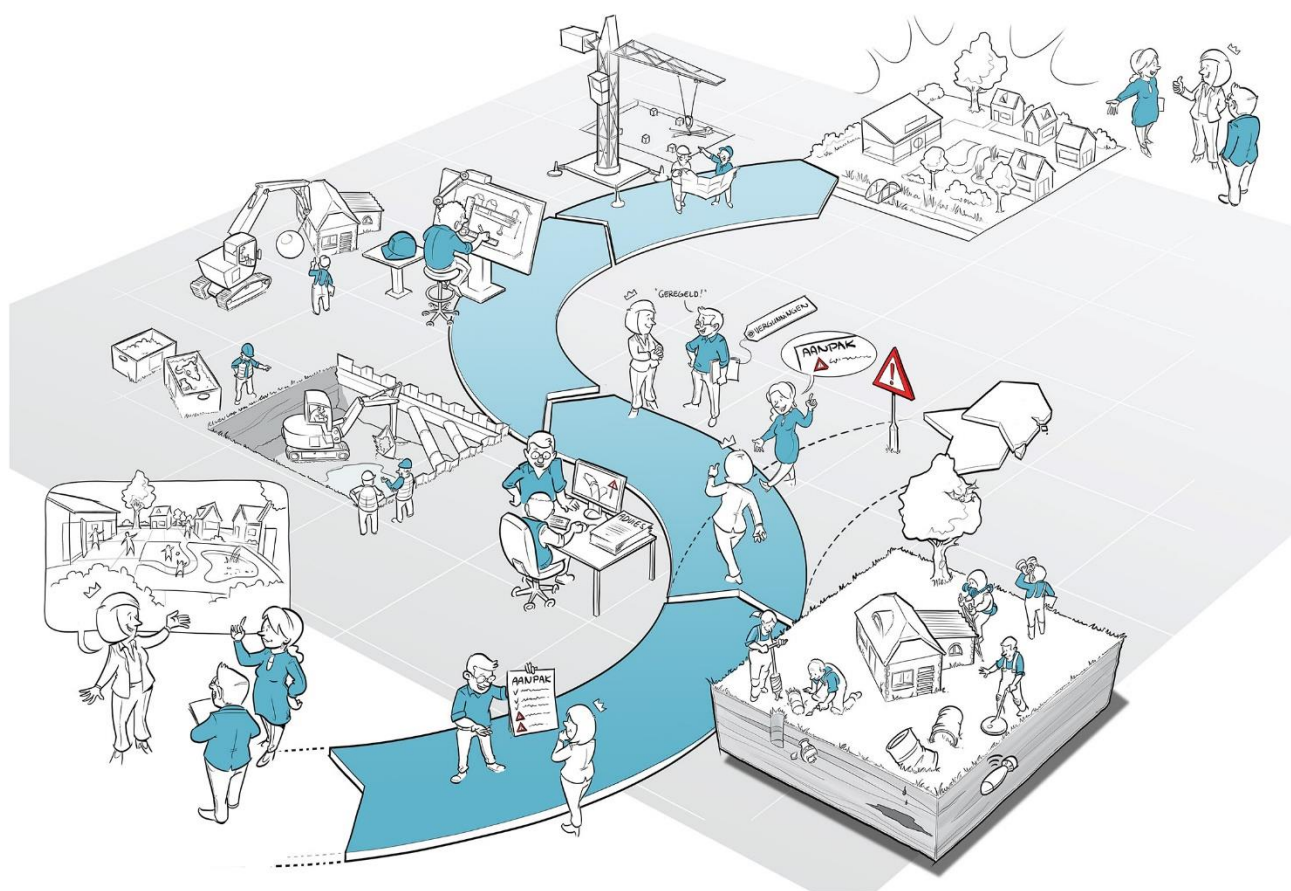

Nader onderzoek vleermuizen Wet natuurbescherming Burgemeester Jamesplein (Kavel 5), Gouda

Rapport

Nader onderzoek vleermuizen Wet natuurbescherming

Locatie : Burgemeester Jamesplein (Kavel 5), Gouda
Kenmerk : A0643-03/SKA/no1
Datum : 30 juni 2021

Auteur : Dhr. S.W. Kamer
Vrijgave : Dhr. J. den Houdijker
Email : skamer@idds.nl
Telefoon : 06 – 8238 7263

Opdrachtgever : DNS Planvorming B.V.
Dhr. R. Nijdam
nijdam@dsnplanvorming.nl

© IDDS b.v. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

Samenvatting

In opdracht van DNS Planvorming B.V. is in het najaar van 2021 en het voorjaar en de zomer van 2022 een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd op aan het Burgemeester Jamesplein (ook bekend onder de noemer “Kavel 5”) te Gouda. Deze samenvatting beschrijft de belangrijkste resultaten en conclusies van het onderzoek. Voor de volledigheid verwijzen wij u ook naar Hoofdstuk 5 Effectbeoordeling en Hoofdstuk 6 Conclusie.

De opdrachtgever is voornemens op het huidige stationsplein (Burgemeester Jamesplein, Kavel 5) een hotel en woningen te realiseren. Doordat de nieuwbouw volgens het planvoornemen dicht op de westelijke gevel zal verrijzen, zullen de aanvliegroutes van eventuele verblijfplaatsen geblokkeerd worden.

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Er is geen ontheffing van de wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Activiteit van vleermuizen in het plangebied was zeer gering. Gedurende het onderzoek zijn slechts twee individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen, éénmaal overvliegend en éénmaal kortstondig foeragerend.

1. Inhoudsopgave

2.	Inleiding	5
2.1	Aanleiding	5
2.2	Doel van het onderzoek	5
2.3	Leeswijzer	5
3.	Opzet van het onderzoek	6
3.1	Onderzoeksgebied	6
3.2	Resultaten quickscan Wet natuurbescherming	6
3.3	Onderzoeksmethodiek	7
4.	Resultaten	10
4.1	Bezoek 1: Paarverblijfplaatsen	10
4.2	Bezoek 2: Paarverblijfplaatsen	10
4.3	Bezoek 3: Zomer- en kraamverblijven	10
4.4	Bezoek 4: Zomer- en kraamverblijven	10
5.	Effectbeoordeling	11
5.1	Verblijfplaatsen	11
6.	Conclusie	12
7.	Literatuur en bronvermelding	13
	Bijlage I Aanbevelingen natuurvriendelijk bouwen	14

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens op het huidige stationsplein (Burgemeester Jamesplein, Kavel 5) een hotel en woningen te realiseren. Hiervoor is het noodzakelijk te bepalen of er sprake is van de aanwezigheid van beschermde soorten of gebieden in, of in de nabijheid van het plangebied. In dit kader is een onderzoek opgestart om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming. Het onderhavige rapport beschrijft de bevindingen en conclusie van dit nader onderzoek.

2.2 Doel van het onderzoek

Het doel is nader te onderzoeken of:

- in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden verblijfplaatsen of nesten van beschermde soorten aanwezig zijn;
- de ingreep een effect heeft op de mogelijk aanwezige beschermde soorten;
- er maatregelen nodig zijn om een negatief effect op beschermde soorten te voorkomen of te verzachten;
- ontheffing van de Wet natuurbescherming benodigd is.

2.3 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 is de aanleiding en het doel van het onderzoek besproken en in Hoofdstuk 3 wordt het onderzoeksgebied en de gebruikte methodiek behandeld. Vervolgens worden de resultaten in Hoofdstuk 4 uiteengezet. In Hoofdstuk 5 is de effectbepaling weergegeven waarbij de resultaten van het nader onderzoek worden gespiegeld aan de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. Hoofdstuk 6 geeft de conclusie weer. Tot slot wordt een overzicht van de geraadpleegde literatuur gepresenteerd. In Bijlage I worden suggesties gegeven voor natuurvriendelijk bouwen.

3. Opzet van het onderzoek

3.1 Onderzoeksgebied

In onderstaand figuur is een luchtfoto te zien waar het onderzoeksgebied is weergegeven in relatie tot de directe omgeving. Hierop is te zien dat het plangebied in een stedelijke omgeving ligt en omgeven wordt door gebouwen, straten en spoorlijnen. Aan de noordzijde bevinden zich woonwijken met veel hoogbouw, een ziekenhuis, kantoren en enkele scholengemeenschappen. Aan deze kant is de omgeving sterk versteend met weinig groen. Aan de zuidzijde van het spoor bevinden zich (ruimere) woonwijken met weinig hoogbouw. Verder weg bevinden zich de singels en het historische centrum van Gouda. Hier is de omgeving wat groener met een klein park op zo'n 250 meter afstand.

Figuur 1: Overzichtsfoto van de ligging van het plangebied ten opzichte van de directe omgeving.

Het plangebied wordt aan de zuidkant begrenst door een druk gebruikte spoorlijn en het (intercity) Station Gouda. Ten noorden loopt een drukke verkeersader. Daar de directe nabijheid van het station wordt de omgeving zeer druk bezocht door voetgangers, fietsen, brommers en ander verkeer. Er zijn in de directe omgeving van het plangebied weinig bomen te vinden. Het plangebied zelf bestaat uit een betegeld stationsplein tussen een fietsenstalling, het station en een complex met horeca en een bioscoop. Op het stationsplein zijn enkele bankjes, prullenbakken en lichtmasten aanwezig.

3.2 Resultaten quickscan Wet natuurbescherming

Uit een eerder door IDDS uitgevoerde quickscan (S.W. Kamer, 4 juni 2021 met kenmerk A0643-03/SKA/rap2) blijkt dat enkel de aanwezigheid van dwergvleermuizen niet kon worden uitgesloten in de gevel van de fietsenmaker (zie Figuur 2). Doordat de nieuwbouw volgens het

planvoornemen dicht op de westelijke gevel zal verrijzen, zullen de aanvliegroutes van eventuele verblijfplaatsen geblokkeerd worden.

Figuur 2: Overzicht van de locaties binnen het plangebied met potentie voor (dwerg)veermuizen.

3.3 Onderzoeksmethodiek

Bij het uitvoeren van dit onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en de functionaliteit van het leefgebied is gewerkt volgens de richtlijnen die zijn opgesteld door de provincies (Kennisdocumenten, BIJ12) en het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2021).

Het vleermuisonderzoek heeft plaats gevonden met behulp van een batdetector type Petterson D 240x. In de avond, nacht en de vroege ochtend, wanneer vleermuizen het meest actief zijn of hun verblijfplaatsen verlaten of betreden, kunnen daarmee verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden binnen een plangebied of een landschap worden vastgesteld.

Een overzicht van de veldbezoeken is weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1: Veldbezoeken, weersomstandigheden en bijzonderheden

Bezoek	Datum	Tijd	Zonsondergang/ opgang	Weersomstandigheden	Aantal onderzoekers
1	03-09-2021	23:00 tot 01:00	20:23	Droog, 15°, NO3, helder	1
2	26-09-2021	20:30 tot 22:30	19:30	Droog, 18°, Z2, helder	1
3	26-05-2022	21:44 tot 23:44	21:44	Droog, 14°, NW2, helder	1
4	26-06-2020	03:24 tot 05:24	05:24	Droog, 15°, ZW2, helder	1

De onderzochte vleermuissoorten en bijbehorende functies zijn weergegeven in Tabel 2. Er zijn (vrijwel) geen kraamverblijven van de ruige dwergvleermuis bekend in Nederland, de vrouwtjes van deze soort trekken naar Oost-Europa voor de kraamperiode. Desalniettemin is deze functie voor de volledigheid wel meegenomen in het onderzoek.

Tabel 2: Overzicht van de onderzochte functies (groen) per vleermuissoort

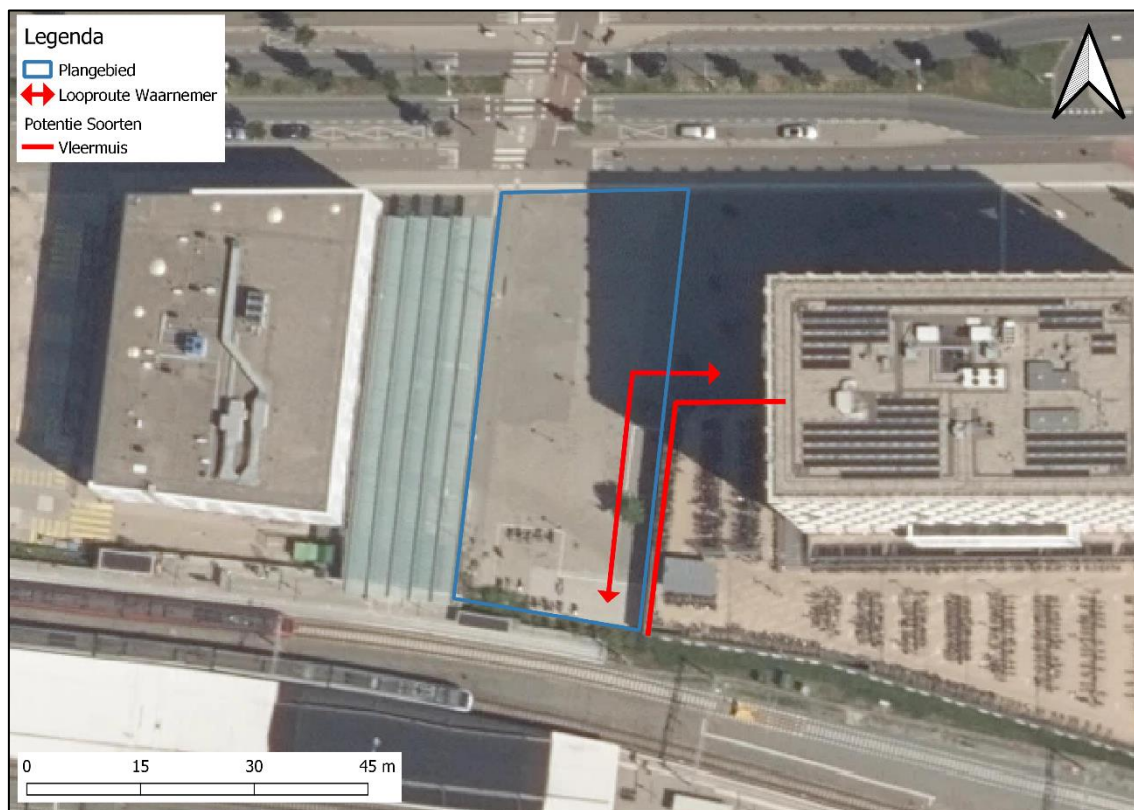
Soort / functie	Zomer-verblijf	Paar-verblijf	Kraam-verblijf	Massa-winter-verblijf	Essentiële vliegroute	Essentieel foerageergebied
Gewone dwergvleermuis						
Ruige dwergvleermuis						
Kleine dwergvleermuis						

Het onderzoek is uitgevoerd door deskundig ecooloog S.W. Kamer. De onderzoeksinspanning is bepaald aan de hand van de eerder door IDDS uitgevoerde quickscan (S.W. Kamer, 4 juni 2021 met kenmerk A0643-03/SKA/rap2).

Het vleermuisprotocol stelt dat in het donker 75% van het onderzoeksgebied te overzien moet zijn. Op basis hiervan is de onderzoeksinspanning bepaald. Hierbij zijn strategische locaties (Figuur 3) en strategische looproutes (Figuur 4) bepaald om zodoende voldoende zicht over het onderzoeksgebied te krijgen.

Figuur 3: Opzet van het voorjaarsonderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen.

Figuur 4: Opzet van het najaarsonderzoek naar paarverblijfplaatsen.

4. Resultaten

De zicht- en audio waarnemingen van de uitgevoerde bezoeken worden in dit hoofdstuk per bezoek uiteengezet. Op deze manier wordt een zo compleet mogelijk beeld geschetst van de situatie ter plaatse.

4.1 Bezoek 1: Paarverblijfplaatsen

Op vrijdag 3 september vond tussen 23:00 en 01:00 het eerste bezoek plaats. Dit was tevens het eerste bezoek dat zich richtte op het vinden van paarverblijfplaatsen. Tijdens dit bezoek zijn geen sociale geluiden of baltsende vleermuizen waargenomen. Omstreeks 23:45 is er één foeragerende gewone dwergvleermuis gehoord. Dit was de enige waarneming van het bezoek. Er zijn geen paarverblijfplaatsen of baltterritoria in binnen het plangebied vastgesteld.

4.2 Bezoek 2: Paarverblijfplaatsen

Op zondag 26 september vond tussen 20:30 en 22:30 het tweede bezoek plaats. Dit was tevens het tweede bezoek dat zich richtte op het vinden van paarverblijfplaatsen. Tijdens dit bezoek is er binnen het plangebied géén enkele vleermuis waargenomen, baltsend noch foeragerend. In de bredere omgeving zijn ten noorden van het plangebied, in de flatgebouwen langs de Ronsseweg aan de overzijde van de Burgemeester Jamessingel, wel twee baltterritoria vastgesteld. Deze territoria bevinden zich echter ruim buiten het plangebied of de versturende invloedssfeer van de werkzaamheden.

4.3 Bezoek 3: Zomer- en kraamverblijven

Op donderdag 26 mei vond tussen 21:44 en 23:44 het derde bezoek plaats. Dit was tevens het eerste bezoek dat zich richtte op het vinden van zomer- en kraamverblijfplaatsen. Tijdens dit bezoek is er binnen het plangebied géén enkele vleermuis waargenomen. Zodoende zijn er tijdens dit bezoek geen uitvliegende vleermuizen en dus geen verblijfplaatsen aangetroffen.

4.4 Bezoek 4: Zomer- en kraamverblijven

Op zondag 26 juni vond tussen 03:24 en 05:24 het vierde bezoek plaats. Dit was tevens het tweede bezoek dat zich richtte op het vinden van zomer- en kraamverblijfplaatsen en het laatste bezoek van het gehele onderzoek. Tijdens dit bezoek is er om 4:11 één langs vliegende gewone dwergvleermuis waargenomen, welke via de Burgemeester Jamessingel richting het oosten vloog. Er is geen contact met bebouwing of andere indicator die op de aanwezigheid van een verblijfplaats kunnen duiden waargenomen. Zodoende zijn er tijdens dit bezoek géén invliegende vleermuizen en dus geen verblijfplaatsen aangetroffen.

5. Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek getoetst aan de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming (Wnb). Op die manier wordt bepaald of het noodzakelijk is een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Naar aanleiding van de quickscan bleek dat binnen het plangebied alleen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn. Daarom zijn de beschermde functie essentiële vliegroute en essentieel foerageergebied bij de effectbeoordeling buiten beschouwing gelaten.

5.1 Verblijfplaatsen

In artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb is opgenomen dat het verboden is voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van o.a. vleermuizen te beschadigen of te vernielen. Tevens is het verboden dieren opzettelijk te verstoren. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Hiermee is het uitgesloten dat als gevolg van de geplande werkzaamheden verblijfplaatsen fysiek worden aangetast en individuen opzettelijk worden verstoord.

6. Conclusie

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen vastgesteld. Er is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren. Een overzicht van de vleermuis bevindingen is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 3: Overzicht van de functies van het plangebied voor vleermuizen

Soort / functie	Zomer-verblijf	Paar-verblijf	Kraam-verblijf	Massa-winter-verblijf	Essentiële vliegroute	Essentieel foerageergebied
Gewone dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Ruige dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Kleine dwergvleermuis	Nee	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

7. Literatuur en bronvermelding

Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten - Natuurbescherming, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht

Broekhuizen, S. e.a., 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren.

Diets, C., Kiefer, A, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Internetbronnen

www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.bij12.nl

www.waarneming.nl

Bijlage I Aanbevelingen natuurvriendelijk bouwen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Wet natuurbescherming geven wij in relatie tot de voorgenomen ontwikkelingen de volgende aanbevelingen met als doel de ecologische structuren in de omgeving te versterken.

Vleermuizen

Nieuwbouw

Spouwmuuren zijn uitermate geschikt voor vleermuizen. Geschikte permanente verblijfplaatsen kunnen worden gecreëerd door bij de nieuwbouw een spouwmuur te realiseren van ten minste 2 centimeter diep. Invliegopeningen in de vorm van open stootvoegen van 1,5 tot 2 cm breed geven dwergvleermuizen toegang tot de spouwmuur. Laatvliegers hebben wat meer ruimte nodig om in te vliegen, namelijk tussen de 1,8 en 2 centimeter. Bij het gebruik van isolatie aan de binnengevel is het noodzakelijk ervoor te zorgen dat er kunststof gaas wordt aangebracht met een maaswijdte van 3 tot 10 millimeter om vleermuizen de mogelijkheid te bieden te zich vast te klampen. De stootvoegen moeten zich op ten minste 3 meter hoogte bevinden en niet boven ramen of deuren geplaatst.

Als het niet gewenst is dat vleermuizen zich vrij door de spouwmuur bewegen, is het in metselen van vleermuisstenen een goed alternatief. De ruimte in een inmetzelsteen is beperkt. Het is dan ook raadzaam inmetzelstenen te koppelen zodat een grotere verblijfplaats ontstaat.

Renovatie

Als een bestaande spouwmuur wordt geïsoleerd blijft er vaak te weinig ruimte over om nog te kunnen functioneren als potentiële verblijfplaats voor vleermuizen. Het is dan nog wel mogelijk in metselstenen aan te brengen tussen het binnen- en buitenblad van de spouwmuur.

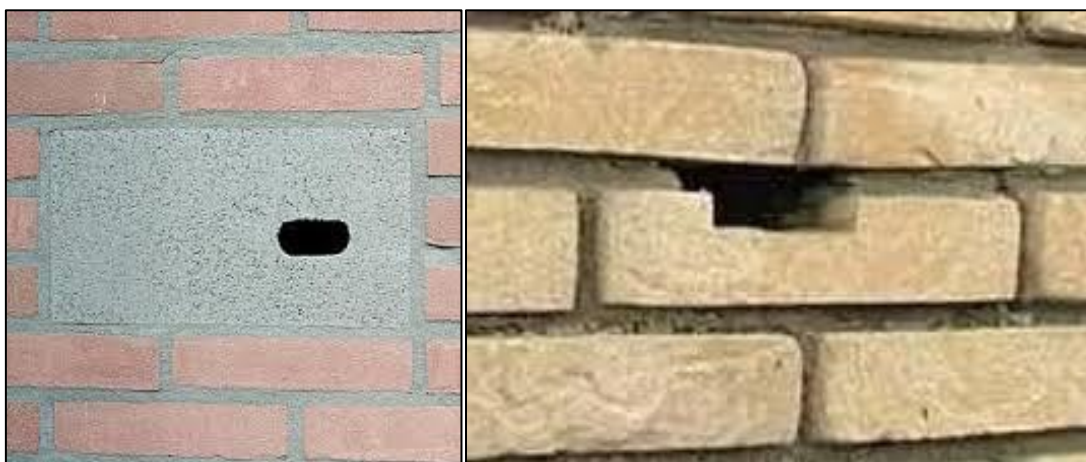

Boeiboorden of gevelbetimmering kan ook een verblijfplaats bieden aan vleermuizen. Door een opening van 2,5 centimeter vrij te houden tussen de gevel en de betimmering wordt een potentiële verblijfplaats gerealiseerd. Het is belangrijk dat de vleermuizen grip hebben, dus de wand moet ruw zijn.

Gierzwaluw

Voor gierzwaluwen kan onder andere gebruik gemaakt worden van inmetselfkasten in de gevel en nestpannen op het dak. De neststenen kunnen zowel zichtbaar als onzichtbaar in de gevel worden verwerkt.

Bij het aanbrengen van neststenen in de gevel is het van belang rekening te houden met de mate van opwarming van de neststenen. De neststenen moeten bij voorkeur in noordelijk of oostelijk gerichte gevels worden aangebracht of onder de schaduw van een overstek.

Ook in nestpannen op het dak kan de temperatuur snel oplopen. Deze moeten onder geen beding op zuidelijk of westelijk gerichte daken worden gelegd. De kans is groot dat de jongen dit niet overleven. Zeker als de daken zijn geïsoleerd, kan warmte niet meer ontsnappen en is oververhitting een reëel gevaar. Gaten in overstekken en dakgootomlijstingen bieden goede mogelijkheden voor gierzwaluwen om te nestelen. De temperatuur in dit soort betimmeringen is beter gereguleerd en het is goed aan te vliegen door de soort.

Huismus

Voor huismussen kan heel gemakkelijk nestruimte worden gerealiseerd door het (ver)plaatsen van vogelschroot tot onder de derde rij dakpannen. Op deze manier wordt voldaan aan het Bouwbesluit, maar blijft het dak beschikbaar voor de huismus. Bij huismussen moet rekening worden gehouden met de eisen die de soort stelt aan zijn omgeving. Om te kunnen functioneren als broedlocatie moet op zeer korte afstand voldoende dekking en voedsel aanwezig in de vorm van inheemse bomen en planten. Soorten als liguster, lijsterbes, sleedoorn, meidoorn en vlier zijn hier heel geschikt voor.

Insectenhôtels

Door insectenhôtels te plaatsen in een voedselrijke omgeving met veel inheemse bloemen kunnen insecten worden gelokt. Het is van belang om goed te letten op de grootte en diepte van het insectenhôtel en deze te plaatsen op een zonnige plek om deze succesvol te laten zijn. Een insectenhôtel kan de diversiteit lokaal vergroten en de insecten vormen een goede voedselbron voor vogels en vleermuizen.

Checklist groen bouwen

Verstedelijking draagt bij aan het verlies van biodiversiteit, maar de bouw biedt ook kansen. Voor sommige dieren zijn onze steden en dorpen zelfs het belangrijkste leefgebied. Daar kan iedereen een steentje aan bijdragen.

Met de Checklist Groen Bouwen kan iedere bouwonderneming, architect of projectontwikkelaar zijn projecten en ontwerpen natuurvriendelijker maken. Het beantwoorden van enkele simpele ja/nee vragen leidt tot eenvoudige soortbeschermingsmaatregelen.

Kijk voor meer informatie op:
www.checklistgroenbouwen.nl
www.bouwnatuurinclusief.nl